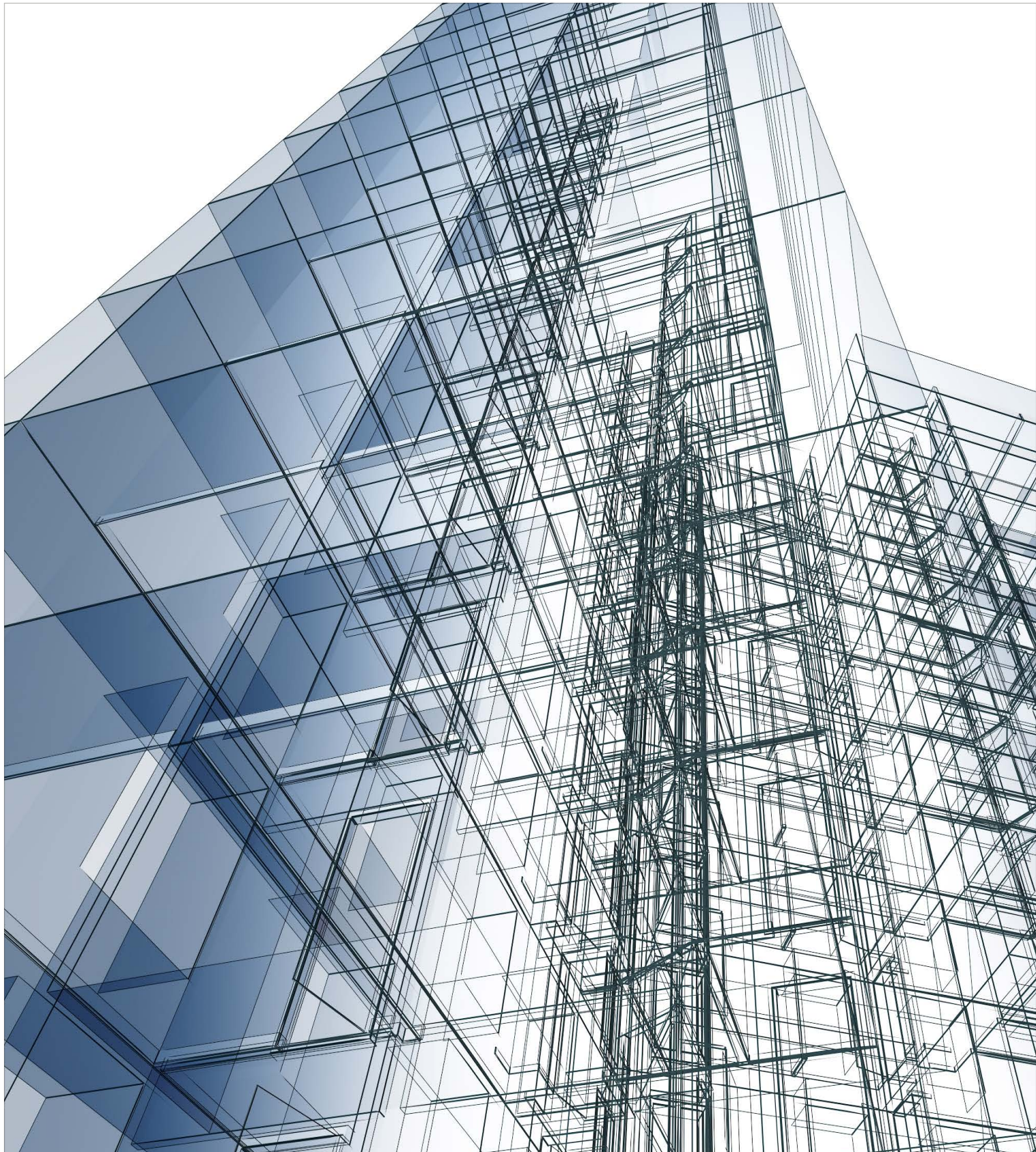
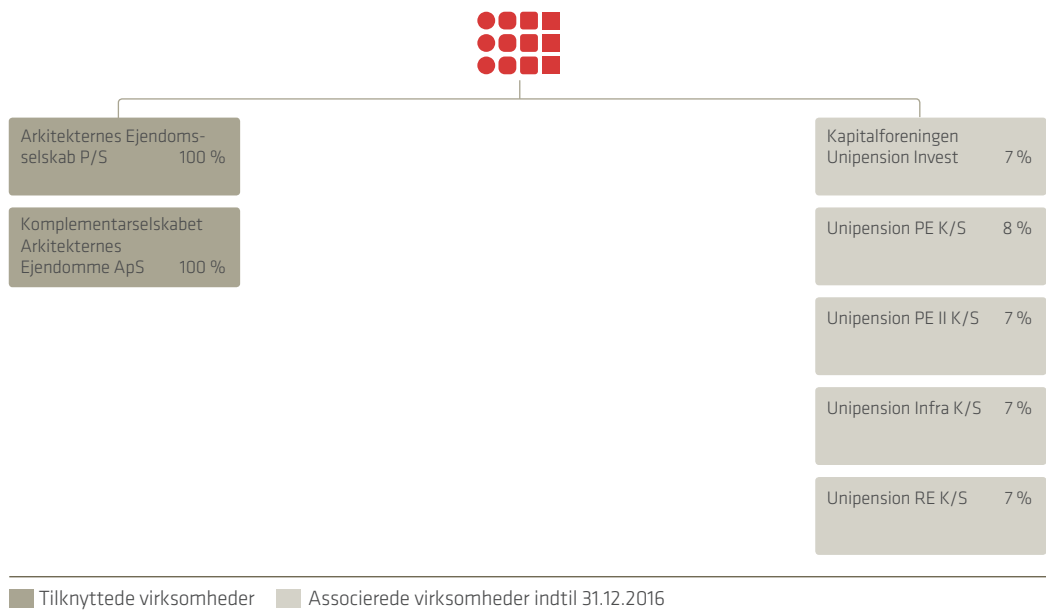

Årsrapport 2016

Arkitekternes Pensionskasse

CVR-nr: 2207 8615

Koncernstruktur

Indhold

Ledelsens beretning

- Formandens forord 4
- Nøgletal og femårsoversigt (koncernen) 5
- Pæne afkast i 2016 6
- Risiko og solvens 8
- Kønsfordeling i vores ledelse 9
- CSR: Samfundsansvar og ansvarlige investeringer 10
- Resultat og balance 11
- Begivenheder efter balancedatoen 13
- Forventninger til 2017 13

Regnskab

- Ledelsens påtegning 15
 - Den uafhængige revisors revisionspåtegning 16
 - Resultatopgørelse 19
 - Balance 20
 - Egenkapitalopgørelse 22
 - Noter til regnskabet 23
-

Et år i forandringens tegn

2016 har på mange måder været et usædvanligt år i pensionskassen. Det har været et år i overgangens tegn, hvor vi har forberedt overgangen til Sampension.

God overgang og store forventninger

I bestyrelsen har vi store forventninger til skiftet fra Unipension til Sampension. Det har vi, fordi medlemmerne stadig beholder hele vores gode produktpalette og i tilgift får adgang til Sampensions produkter. Samtidig vil medlemmerne kunne se frem til et markant fald i de omkostninger, de betaler direkte, eller som trækkes fra i investeringerne. Og det er kernen – at alt, hvad vi gør, er forretningsmæssigt fornuftigt og til fordel for medlemmerne.

I det hele taget er flytningen efter min bedste overbevisning lykkedes godt. Og bedre end forventet, når vi ser på tallene. De udgifter, vi regnede med at skulle afholde for at skifte ud af Unipension, har vist sig at blive væsentligt lavere. Og i Sampension fik vi adgang til stor-driftsfordele med det samme fra begyndelsen af 2017.

Den helt store test var flytningen af medlemsdata i januar 2017 – konverteringen som vi kalder det – og det forløb fint. Og jeg har mødt medlemmerne på informationsmøder tidligt i året og haft god dialog om overgangen og tilfredshed med adgangen til det digitale univers hos Sampension.

Tilfredsstillende afkast

De internationale finansmarkeder har været præget af valg i 2016. Først var det Brexit-afstemningen, der i juni måned sendte Storbritannien ud af EU. Dernæst var det præsidentvalget i USA, som verden ventede på, og som gav en højst overraskende vinder i Donald Trump. Ingen af delene gav dog de ventede massive nedture på aktiemarkedet, og 2016 har alt i alt været et år uden de store dramaer på finansmarkederne. Pensionskassens investeringsafkast blev på meget tilfredsstillende 7,5 %, hvilket endnu engang placerer os i den bedste ende af pensionsbranchen.

Pensionskassen har også i 2016 været en aktiv investor med udgangspunkt i vores retningslinjer for ansvarlige investeringer. Retningslinjerne tager vi med os, og dem vil vi fortsat navigere efter, også efter overgangen til Sampension.

Mette Carstad
Formand for bestyrelsen

(Beløb i mio. kr.)

Nøgletal og femårsoversigt (koncernen)	2016	2015	2014	2013	2012
Resultatopgørelse					
Medlemsbidrag	337	325	319	293	289
Investeringsafkast før skat	600	388	707	537	750
Pensionsafkastskat	-90	-57	-105	-78	-117
Pensionsydelse	-241	-224	-207	-201	-175
Ændring i pensionshensættelser	-402	-318	-317	-291	-278
Ændring i Overskudskapital (Særlige bonushensættelser)	-33	-19	-38	-45	-79
Pensionsmæssige administrationsomkostninger	-10	-11	-8	-8	-8
Pensionsteknisk resultat	41	8	220	113	275
Årets resultat	162	85	352	208	383
Balance					
Aktiver					
Ejendomme	123	189	212	570	694
Kapitalandele (aktier mv.)	3.581	3.428	3.160	2.483	2.017
Investeringsforeningsandele	202	270	445	380	595
Obligationer	5.184	4.531	4.570	3.529	3.633
Indlån i kreditinstitutter	83	135	144	258	135
Likvide beholdninger og andre aktiver	954	683	1.068	634	419
Aktiver i alt	10.127	9.236	9.598	7.855	7.493
Aktiver i alt, pensionskassen	8.691	8.137	8.139	7.022	6.560
Passiver					
Egenkapital	2.058	1.940	1.891	1.575	1.403
Overskudskapital (Særlige bonushensættelser)	440	408	389	351	306
Pensionshensættelser	5.939	5.632	5.316	4.998	4.707
Kollektivt bonuspotentiale	94	0	0	0	0
Gæld og periodeafgrænsningsposter	1.596	1.256	2.001	930	1.076
Passiver i alt	10.127	9.236	9.598	7.855	7.493
Afkastnøgletal					
Afkast før pensionsafkastskat, gennemsnitsrente	7,5 %	5,1 %	10,2 %	8,3 %	13,1 %
Omkostnings- og resultatnøgletal					
Omkostningsprocent af hensættelser	0,17 %	0,21 %	0,15 %	0,16 %	0,17 %
Omkostninger pr. medlem	1.042 kr.	1.263 kr.	885 kr.	932 kr.	947 kr.
Konsolideringsnøgletal*					
Solvendækning	428 %	492 %	227 %	576 %	590 %
* Nøgletallet Solvendækning er undtaget fra kravet om revision af årsrapporten.					
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat	8,1 %	4,5 %	20,3 %	14,0 %	31,4 %
Forrentning af Overskudskapital før skat	7,5 %	5,1 %	10,2 %	8,3 %	13,0 %
Der er kun vist hoved- og nøgletal for koncernen, idet de er sammenfaldende med moderselskabet med undtagelse af Aktiver i alt.					
Medlemstal					
Erhvervsaktive medlemmer primo	7.332	7.061	6.877	6.765	6.641
Tilgang	477	514	412	374	340
Afgang: Pensioneringer	-146	-171	-151	-159	-136
Dødsfald	-13	-8	-9	-6	-9
Udtrædelse	-97	-64	-68	-97	-71
Erhvervsaktive medlemmer ultimo	7.553	7.332	7.061	6.877	6.765
Pensionerede medlemmer ultimo	1.607	1.508	1.380	1.264	1.137
Ægtefælle- og børnepensionister ultimo	392	356	336	329	328
Medlemmer i alt	9.552	9.196	8.777	8.470	8.230

Pæne afkast i 2016

Unipension har for syvende år i træk slået markedsafkastet og leveret konkurrencedygtige afkast til pensionskassens medlemmer.

Godt investeringsafkast

Pensionskassen har også i 2016 opnået et godt investeringsafkast. Finanstilsynets nøgletal Investeringsafkast før pensionsafkastskat viser, at investeringsafkastet efter omkostninger udgør 7,5 % for 2016. De seneste fem års investeringsafkast fremgår af Tabel 1 herunder. Således er 100 kr. i løbet af de seneste fem år vokset til 153 kr.

Pensionskassen har klaret sig bedre end det generelle markedsafkast i alle fem år. Det er en følge af pensionskassens aktive forvaltning, der samlet set har givet et merafkast, altså afkast ud over det generelle markedsafkast, på 0,6 mia. kr. efter omkostninger de seneste fem år.

De finansielle markeder i 2016

De finansielle markeder har i 2016 været præget af Brexit-afstemningen i UK og præsidentvalget i USA. Op til begge begivenheder var der i markederne nervøsitet over, om UK ville stemme sig ud af EU, og om USA ville vælge den kontroversielle og politisk uerfarne Trump. På trods af, at begge scenarier indtraf, har de finansielle markeder vist sig ganske modstandsdygtige, og de globale aktiemarkeder er således samlet steget pænt siden årets start.

Brexit-resultatet har svækket den britiske valuta betydeligt, hvilket har forbedret konkurrenceevnen for de britiske selskaber og påvirket aktiekurser og erhvervstillid i UK positivt. Valget af Trump skabte først usikkerhed, men efter hans udmeldinger om finanspolitiske stimuli i form af infrastrukturinvesteringer og skattelettelser har markederne reageret positivt med stigende aktiekurser til følge. Underliggende har der været en positiv påvirkning fra centralbankernes pengepolitiske stimuli i form af lave renter og obligationsopkøb.

Fremadrettet er der dog betydelig usikkerhed om, i hvor høj grad UK's udtræden af EU vil påvirke den økonomiske vækst negativt. Der er også usikkerhed om Trumps politik, både med hensyn til gennemførelsen af de lovede indenlandske finanspolitiske tiltag og til hans tilgang til internationale handelsforhold.

På obligationsmarkederne er de danske og tyske statsrenter samlet set faldet moderat siden årets start. I 1. halvår faldt renterne generelt, mens renterne er steget i både USA, Tyskland og Danmark efter valget af Trump, påvirket af forventningerne om finanspolitiske stimuli.

Tabel 1: Investeringsafkast N1 (%)

	2016	2015	2014	2013	2012	Akk. 2012-2016
	7,5	5,1	10,2	8,3	13,1	52,8

Det danske aktiemarked er samlet set faldet siden årets start på trods af den samlet set positive udvikling på det globale aktiemarked. Faldet skyldes primært et relativt stort kursfald i indekstunge Novo Nordisk.

Forventninger til 2017

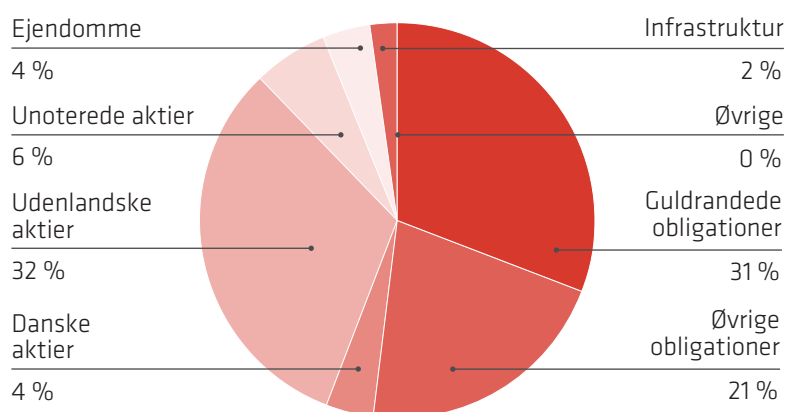
De fortsat meget lave renter og udsigten til nye finanspolitiske lempelser ventes at understøtte væksten i 2017. Bedrede forhold for flere Emerging Markets-lande ventes at bidrage til

en lidt højere global vækst i 2017. De mange valg i Europa, kombineret med stor usikkerhed omkring hvad Trump vælger at gøre, kan dog hurtigt ændre dette billede.

Investerings sammensætning

Medlemmernes samlede investeringsaktiver udgjorde ca. 8,6 mia. kr. ultimo 2016. I figuren herunder ses investerings sammensætningen ultimo 2016.

Figur 1: Investerings sammensætning i 2016

Risiko og solvens

Pensionskassen skal i alle sine aktiviteter skabe værdi for medlemmerne, og det er vores generelle holdning til risici at anerkende, at resultater skabes ved en kontrolleret risikovillighed, og at risici derfor skal styres og kontrolleres i nødvendigt omfang og ikke elimineres.

Risikostyring

Bestyrelsen har gennem en overordnet risikostyringspolitik og tilhørende retningslinjer sikret sig, at risikostyringen sker efter de samme principper i alle pensionskassens forretningsområder og koncernforbundne selskaber. Herudover er der udarbejdet politikker og retningslinjer for alle typer af risici.

Pensionskassen har etableret et effektivt risikostyringssystem med en klar struktur, der er velintegreret i organisationen og i dens beslutningsprocesser.

Operationelle risici er en del af alle pensionskassens aktiviteter, men bidrager modsat andre risici ikke med nogen værdiskabelse, hvorfor konsekvenserne af operationelle risici bliver begrænset mest muligt – dog under hensyntagen til omkostningerne forbundet med de risikobegrænsende tiltag.

De fire nøglefunktioner

Pensionskassen har etableret de fire krævede nøglefunktioner – aktuar-, compliance, internal audit- og risikostyringsfunktionen. Funktionerne arbejder efter en fælles tidsplan, så arbejdet i alle fire funktioner kan gennemføres med mindst muligt samlet ressourcetræk og med fokus på værdiskabelse. Fokus på værdiskabelse og omkostninger har også medført, at compliancefunktionen og internal audit-funktionen har været outsourcet i 2016. De ansvarlige nøglepersoner er dog ansatte i pensionskassen.

Risikogrupper

Pensionskassens risici er grupperet i fire grupper:

- Markedsmæssige risici
- Forsikringsmæssige risici
- Strategiske risici
- Operationelle risici

De væsentligste risici er i grupperne "markedsmæssige risici" og "forsikringsmæssige risici", og de har den største betydning for pensionskassens solvens. Af de markedsmæssige risici er det risici knyttet til aktiekursfald, der er størst. Af de forsikringsmæssige risici er det særligt risikoen for, at medlemmerne i gennemsnit skal have pension i længere tid end forudsat og renterisikoen på pensionshensættelserne, som påvirker solvensen.

De markedsmæssige og de forsikringsmæssige risici styres i forretningen efter bestyrelsens retningslinjer, og styringen overvåges af risikostyringsfunktionen. Bestyrelsen vurderer minimum årligt de tilladte risikoeksponeringer og opdaterer i den forbindelse retningslinjernes grænser. Bestyrelsen modtager løbende rapportering på overholdelsen af eksponeringsgrænserne, særligt på de mere volatile markedsmæssige risici – risikostyringsfunktionen overvåger disse dagligt.

Solvens

1. januar 2016 trådte Solvens II-reglerne i kraft og afløste det tidligere individuelle solvensbehov. I forbindelse med overgangen til de nye regler er pensionskassen også skiftet over til en ny solvensmodel – svarende til standardmodellen under Solvens II. Samlet har skiftet af solvensmodel og regelsæt ikke ændret væsentligt ved pensionskassens solvensdækningsprocent. I nedenstående tabel er vist Solvenskapitalkra-

vet (SCR) ultimo 2016, samt det individuelle solvensbehov (ISB) for årene 2012 - 2015. Herudover er pensionskassens kapitalgrundlag og

solvensdækningsprocent vist for de seneste fem år til sammenligning.

Tabel 2: Solvens (mio. kr.)	2016	2015	2014	2013	2012
SCR / ISB	584	468	1.003	334	289
Kapitalgrundlag	2.498	2.301	2.279	1.924	1.706
Solvensdækning	428 %	492 %	227 %	576 %	590 %

Solvensdækningen for 2015 og tidligere er beregnet på det individuelle solvensbehov, ISB, og ikke på SCR

Pensionskassens solvensdækning er fortsat betryggende efter overgangen til Solvens II-reglerne.

Kønsfordeling i vores ledelse

Tabel 3: Kønsfordeling	Antal	Kvinder (%)	Mænd (%)
Bestyrelsen	7	57	43
Ledere og mellemledere*	20	45	55

* Beregnet på samtlige ansatte i Unipension-samarbejdet, da pensionskassen ikke havde bestemte personer ansat.

CSR: Samfundsansvar og ansvarlige investeringer

Pensionskassens to primære forretningsaktiviteter er forsikring og formueforvaltning. I investeringsforretningen forvalter vi medlemmernes pensionsopsparinger for derved at give økonomisk tryghed hele livet. Vores arbejde med Corporate Social Responsibility har derfor først og fremmest fokus på de investeringer, pensionskassen foretager – nærmere bestemt ansvarlige investeringer.

Vi udøver aktivt ejerskab i de selskaber, vi investerer i. Vi arbejder langsigtet, men samarbejder også på den korte bane med fagforeninger, fonde, NGO'er, banker og andre pensionskasser og – selskaber, vi investerer i – både nationalt og globalt.

Vi kommunikerer aktivt med medlemmer og samarbejdspartnere om vores investeringspolitik, og om hvordan vi balancerer ansvarlighed i investeringerne med et højt investeringsafkast.

Samfundsansvar og trivsel

AP overholder den gældende lovgivning, men har ikke en særskilt CSR-politik. Bestyrelsen har overført principperne i "Retningslinjer for ansvarlige investeringer", der var gældende, mens AP blev administreret hos Unipension, til vores administrationsaftale med Sampension.

I relation til sociale forhold og medarbejderforhold har AP i 2016 haft en ligestillingspolitik, regler for modtagelse af gaver samt en sundhedsfremmepolitik for sine ansatte. Sidstnævnte sigter mod øget trivsel ved hjælp af information / viden, forebyggelse og behandling. Vi måler årligt medarbejdertilfredsheden, som i 2016 var på 95,5 %"

UN PRI

Medlemmernes investeringer vil også i 2017 blive varetaget ifølge principperne fra den FN-støttede organisation PRI - Principles of Responsible Investments. I 2016 meldte Sampension sig sammen med en række danske pensionselskaber ind i PRI, efter at have stået udenfor i tre år. Beslutningen blev taget efter tre års kritisk dialog med bestyrelsen i PRI. I perioden, hvor Sampension ikke har været medlem af organisationen, har pensionskassen efterlevet de seks FN-støttede principper for ansvarlige investeringer, som PRI er baseret på. Medlemskabet supplerer Sampensions øvrige internationale og danske netværk:

- IIGCC (Institutional Investors Group on Climate Change).
- CDP – Carbon Disclosure Project, som er en uafhængig, international non-profit organisation, der arbejder for åbenhed og dialog omkring virksomheders klimastrategier og udledning af CO₂.
- Danish Social Investment Forum (DANSIF), som er et netværksforum for professionelle investorer, rådgivningsvirksomheder og andre, der beskæftiger sig med Socially Responsible Investments (SRI) i Danmark.

Resultat og balance

*Resultatet for 2016 udgør kr. 162,1 mio. kr., mod 85,3 mio. kr. i 2015.
Resultatet foreslås overført til egenkapitalen.*

Kommentarer til årets resultat

Renteresultatet viser forholdet mellem investeringsafkastet efter skat og den forrentning, vi tilskriver medlemmernes depoter i form af kontorenten og henlæggelse til kollektivt bonuspotentiale. Vi har i 2016 realiseret et positivt investeringsafkast, som har dækket forrentningen til medlemmerne, hvilket har medført et positivt renteresultat på 182,8 mio. kr. Egenkapitalen har i 2016 fået hele den tilsigtede forrentning, og endvidere også de 28,7 mio. kr., som den i tidligere år ikke har kunnet få. Sidstnævnte er den såkaldte skyggekonto, der hermed er indfriet fuldt ud.

Risikoresultatet viser forholdet mellem den opkrævede pris for forsikringsdækningerne og de faktiske forsikringsudbetalinger. Vi har et princip om forsikringer til kostpris, og derfor stiler vi efter, at risikoresultatet er så tæt på nul som

muligt. I 2016 har der været et negativt risikoresultat på 19,9 mio. kr.

I 2016 var de udbetalte pensionsydelse 286,0 mio. kr., hvilket er en stigning på 9,1 % sammenlignet med 2015. Denne udvikling skyldes især en stigning i udbetalingen af alderspensioner.

Omkostningsresultatet viser forholdet mellem de opkrævede administrationsbidrag og de faktiske administrationsomkostninger. Da vi ligeledes har et princip om administration til kostpris, forsøger vi at sikre, at omkostningsresultatet er så tæt på nul som muligt. I 2016 har der været et underskud på 0,7 mio. kr. mod et underskud på 2,7 mio. kr. i 2015.

Samlet set giver rente-, risiko- og omkostningsresultatet et positivt bidrag på 162,1 mio. kr.

Tabel 4: Resultat, opdelt i delelementer (mio. kr.)	2016	2015
Renteresultat	182,8	92,2
Risikoresultat	-19,9	-4,2
Omkostningsresultat	-0,7	-2,7
Årets resultat	162,1	85,3

Kommentarer til balancen

Pensionskassens balance er steget fra 8.137 mio. kr. i 2015 til 8.691 mio. kr. i 2016. Det skyldes primært stigning i værdien af investeringsaktiver.

Årets resultat overføres til egenkapitalen, som dermed vokser med 162,1 mio. kr. Fra egenkapitalen er udloddet 45,3 mio. kr. som tillægspensioner. Endvidere er egenkapitalen værdireguleret primo året med 1,4 mio. kr. på grund af

overgang til en ny regnskabsbekendtgørelse. Egenkapitalen udgør herefter 2.058 mio. kr. Pensionskassen har fortsat en meget tilfredsstillende kapitalstyrke, idet kapitalgrundlagets overdækning af solvenskapitalkravet (solvensdækningen – se nøgletallet i fem-årsoversigten) udgør 428 %. Det gør det muligt at fastholde dels en konkurrencedygtig kontorente til medlemmerne og dels en investeringsprofil med en relativt høj aktieandel på mere end 25 % selv i perioder med volatile markeder.

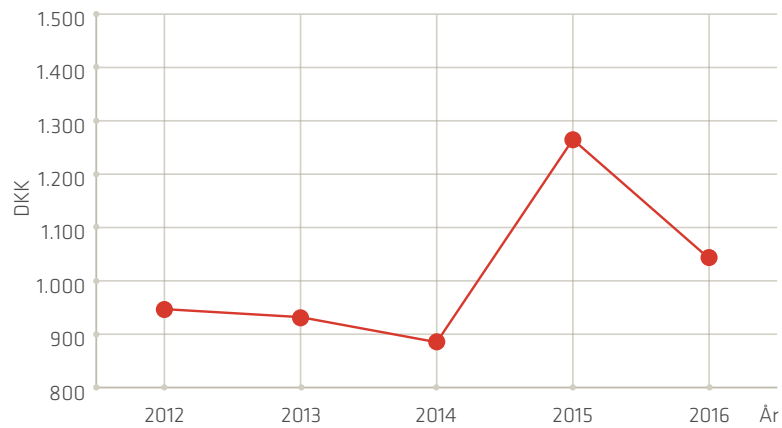
Indtil overgang til Sampension primo januar 2017 ejede vi sammen med MP Pension - Pensionskassen for Magistre & Psykologer og Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyr læger en investeringsforening, Kapitalforeningen Unipension Invest. Formålet med investeringsforeningen var at forsimplere investeringsprocessen. I den forbindelse blev vores børsnoterede investeringsaktiver overført til denne investeringsforening. I vores regnskab betyder det, at

investeringsforeningsandelene fylder forholds-mæssigt meget. I koncernregnskabet ses investeringen i de underliggende aktiver.

Kommentarer til omkostningsnøgletal

Det officielle nøgletal – omkostninger i kroner pr. medlem – udgør 1.042 kr. for 2016. Arbejdet med forberedelse af udtræden af Unipension-samarbejdet er årsagen til det højere niveau i 2015 og 2016.

Figur 2: Omkostninger pr. medlem

Figuren viser administrationsomkostninger ved pensionsvirksomhed pr. medlem.

Begivenheder efter balancedatoen

Fra 1. januar 2017 overgik administrationen af pensionskassen til administrationsfællesskabet Sampension Administration. Det medfører nogle ændringer i det administrative set-up i forhold til det beskrevet i årsrapporten, hvor der er taget udgangspunkt i status pr. 31. december 2016. Dette har ingen

betydning for vurdering af pensionskassens finansielle stilling.

Der er i øvrigt ikke forhold i tiden efter 31. december 2016 og indtil regnskabets godkendelse, der efter ledelsens vurdering påvirker pensionskassens finansielle stilling væsentligt.

Forventninger til 2017

Resultatmæssigt er vi underlagt udviklingen på kapitalmarkederne, men den gunstige solvenssituation giver mulighed for at fastholde en relativt høj aktieandel, som sigter mod at give medlemmerne de højeste pensioner på sigt. Kontorenten er fra 1. januar 2017 og indtil videre fastsat til 3,25 % før skat for pensioner med betingede garantier mod 4,32 % før skat i 2016. Nedjusteringen skyldes forsigtighed som følge af det lave renteniveau.

Medlemmerne kan se frem til at høste stor driftsfordele i form af væsentligt lavere omkostninger og et forbedret rådgivnings- og serviceudbud inklusive overgang til digital

kommunikation i forbindelse med overgang til Sampension administration pr. 1. januar 2017.

Nøgletallet Omkostninger pr. medlem forventes at blive tæt på halveret i forhold til tidligere. Omkostningsbesparelsen kommer direkte medlemmerne til gode ved, at omkostninger, der trækkes fra indbetalinger, reduceres fra 1,4 % i 2016 til 0,25 % i 2017, og det faste administrationsgebyr reduceres fra 41 kr. til 40 kr. pr. måned.

Vi forventer en moderat vækst i medlemstallet og medlemsbidrag.

Regnskab

Ledelsens påtegning

Bestyrelse og direktion har i dag behandlet og godkendt årsrapporten for Arkitekternes Pensionskasse for regnskabsåret 2016.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsrapporten efter vores opfattelse giver et retvisende billede af pensionskassens og koncernens aktiver, passiver

og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af pensionskassens og koncernens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016. Endvidere er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen indeholder en retvisende gennemgang af udviklingen i pensionskassens og koncernens aktiviteter og økonomiske forhold samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som pensionskassen og koncernen kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Hellerup, den 7. marts 2017

Direktion:

Hasse Jørgensen

Bestyrelse:

Mette Elisabeth Carstad
Formand

Cecilie Therese Hansen
Næstformand

Rikke Sylow Francis

Søren Kaare-Andersen

Ole Bjørn Petersen

Per Frølund Thomsen

Anne Marie Øhlenschlæger
Christiansen

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til medlemmerne i Arkitekternes Pensionskasse.

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for Arkitekternes Pensionskasse for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som selskabet. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter samt koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet". Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i

overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af koncernregnskabet og årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og selskabets evne til at fortsætte driften, at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant, samt at udarbejde koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdekke væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformation kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav,

der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen.

Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i koncernregnskabet og årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det

revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og selskabet ikke længere kan fortsætte driften.

- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af koncernregnskabet og årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om koncernregnskabet og årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, tilhørende sikkerhedsforanstaltninger.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i lov om finansiel virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Nøgletallet solvensdækning

Ledelsen er ansvarlig for nøgletallet solvensdækning, der fremgår af hoved- og nøgletaloversigten på side 5 i årsrapporten.

Som anført i hoved- og nøgletaloversigten er nøgletallet solvensdækning undtaget fra kravet om revision. Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter derfor ikke nøgletallet solvensdækning, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om dette nøgletal.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at overveje, om nøgletallet solvensdækning er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet og årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Hvis vi på dette grundlag konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i nøgletallet solvensdækning, skal vi rapportere herom. Vi har intet at rapportere i den forbindelse.

København, den 7. marts 2017

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, CVR 3396 3556

Kasper Bruhn Udarn
Statsautoriseret revisor

Jacques Peronard
Statsautoriseret revisor

Resultatopgørelse

(Alle beløb i 1.000 kr.)

		Koncernen		Pensionskassen	
	Note	2016	2015	2016	2015
Medlemsbidrag	2	336.646	325.469	336.646	325.469
Afkast af investeringsaktiver					
Indtægter fra tilknyttede virksomheder		-	-	5.210	32.449
Indtægter fra associerede virksomheder		0	0	460	116
Indtægter af investeringsejendomme		880	3.903	-1.322	188
Renteindtægter og udbytter mv.	3	398.679	398.434	27.586	44.475
Kursreguleringer	4	234.631	27.673	578.918	321.997
Renteudgifter		-841	-1.084	-303	-248
Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	5	-33.279	-40.754	-10.479	-10.806
Investeringsafkast før skat		600.069	388.170	600.069	388.170
Pensionsafkastskat	6	-89.752	-56.871	-89.752	-56.871
Investeringsafkast efter skat		510.317	331.299	510.317	331.299
Pensionsydelse					
Udbetalte ydelse	7	-240.618	-225.255	-240.618	-225.255
Pensionsydelse i alt		-240.618	-225.255	-240.618	-225.255
Ændring i pensionshensættelse	18	-401.642	-316.216	-401.642	-316.216
Ændring i overskudskapital	17	-32.833	-18.650	-32.833	-18.650
Administrationsomkostninger	8	-9.770	-11.351	-9.770	-11.351
Overført investeringsafkast		-121.417	-77.008	-121.417	-77.008
Pensionsteknisk resultat		40.682	8.288	40.682	8.288
Egenkapitalens investeringsafkast		145.483	96.463	145.483	96.463
Resultat før skat		186.166	104.750	186.166	104.750
Pensionsafkastskat for egenkapitalen		-24.066	-19.455	-24.066	-19.455
Årets resultat		162.100	85.295	162.100	85.295
Anden totalindkomst					
Anden totalindkomst		0	0	0	0
Skat vedrørende anden totalindkomst		0	0	0	0
Anden totalindkomst i alt		0	0	0	0
Totalindkomst		162.100	85.295	162.100	85.295

Balance

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Aktiver	Note	Koncernen		Pensionskassen	
		2016	2015	2016	2015
Immaterielle aktiver					
IT-programmer	9	0	155	0	155
Immaterielle aktiver i alt		0	155	0	155
Materielle aktiver					
Driftsmidler	10	15	112	0	93
Materielle aktiver i alt		15	112	0	93
Investeringsaktiver					
Investeringsjendomme	11	123.500	189.104	0	69.104
<i>Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder:</i>					
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	12	0	0	148.437	183.227
Kapitalandele i associerede virksomheder	13	0	0	0	6.334
Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder i alt		0	0	148.437	189.561
<i>Andre finansielle investeringsaktiver:</i>					
Kapitalandele	14	3.580.814	3.427.892	125.022	135.591
Investeringsforeningsandele med kapitalandele	14	201.882	269.648	3.854.235	3.571.591
Obligationer	15	5.183.714	4.530.744	0	0
Investeringsforeningsandele med obligationer	15	0	0	4.420.649	4.004.405
Indlån i kreditinstitutter		82.791	135.062	0	0
Afledte finansielle instrumenter	16	57.636	257.983	40.307	89.777
Andre finansielle investeringsaktiver i alt		9.106.837	8.621.328	8.440.212	7.801.365
Investeringsaktiver i alt		9.230.337	8.810.432	8.588.649	8.060.030
Tilgodehavender					
Tilgodehavender hos medlemmer		5.803	6.258	5.803	6.258
Andre tilgodehavender		381.619	86.141	13.335	15.776
Tilgodehavender i alt		387.422	92.399	19.138	22.034
Andre aktiver					
Likvide beholdninger		442.393	261.335	66.252	41.432
Andre aktiver i alt		442.393	261.335	66.252	41.432
Periodeafgrænsningsposter					
Tilgodehavende renter		50.365	57.609	0	0
Andre periodeafgrænsningsposter		16.583	13.817	16.577	13.591
Periodeafgrænsningsposter i alt		66.948	71.426	16.577	13.591
Aktiver i alt		10.127.115	9.235.857	8.690.614	8.137.335

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Passiver	Note	Koncernen		Pensionskassen	
		2016	2015	2016	2015
Egenkapital					
Overført overskud		2.057.938	1.939.833	2.057.938	1.939.833
Egenkapital, i alt		2.057.938	1.939.833	2.057.938	1.939.833
Ansvarlig lånekapital					
Overskudskapital (Særlige bonushensættelser)	17	440.403	407.570	440.403	407.570
Ansvarlig lånekapital, i alt		440.403	407.570	440.403	407.570
Hensættelser til pensionsaftaler					
Pensionshensættelser	18	6.032.735	5.632.445	6.032.735	5.632.445
Fortjenstmargen		0	0	0	0
Hensættelser til pensionsaftaler, i alt		6.032.735	5.632.445	6.032.735	5.632.445
Gæld					
Gæld til kreditinstitutter	19	1.406.048	1.063.042	0	0
Afledte finansielle instrumenter	20	84.963	118.926	61.987	93.962
Aktuelle skatteforpligtelser		90.225	57.994	90.217	57.957
Anden gæld		12.598	10.120	5.074	1.377
Gæld, i alt		1.593.834	1.250.083	157.277	153.297
Periodeafgrænsningsposter					
Periodeafgrænsningsposter		2.205	5.926	2.261	4.190
Periodeafgrænsningsposter, i alt		2.205	5.926	2.261	4.190
Passiver, i alt		10.127.115	9.235.857	8.690.614	8.137.335

Nærtstående parter	21
Sikkerhedsstillelser og eventualforpligtelser	22
Specifikation af aktiver og deres afkast til markedsværdi i 2016	23
Følsomhedsoplysninger	24
Risikooplysninger	25
Nøgletal og femårsoversigt	26
Bestyrelsens og direktionens øvrige ledelseshverv	27

Egenkapitalopgørelse

(Alle beløb i 1.000 kr.)

	Koncernen		Pensionskassen	
	2016	2015	2016	2015
Egenkapital				
Saldo 1. januar	1.939.833	1.891.422	1.939.833	1.891.422
Værdiregulering 1. januar grundet ny regnskabsbekendtgørelse	1.350	0	1.350	0
Årets resultat	162.100	85.295	162.100	85.295
Anden totalindkomst	0	0	0	0
Øvrige bevægelser (tillægspensioner)	-45.346	-36.884	-45.346	-36.884
Saldo 31. december	2.057.938	1.939.833	2.057.938	1.939.833
Kapitalgrundlag				
Egenkapital			2.057.938	1.939.833
Overskudskapital (Særlige bonushensættelser)			440.403	407.570
- Solvenskrav i koncernvirksomheder			0	-923
- Reduktion for koncentrationsrisiko			0	-45.244
- Immaterielle aktiver			0	-155
Kapitalgrundlag, i alt			2.498.341	2.301.081
Fordeling af resultat				
Realiseret resultat				
Pensionsteknisk resultat			40.682	8.288
Overført investeringsafkast (efter skat)			121.417	77.008
Årets tilskrevne bonus			221.080	186.507
Ændring i kollektivt bonuspotentiale			94.023	0
Ændring i overskudskapital (særlige bonushensættelser)			32.833	18.650
Realiseret resultat efter pensionsafkastskat			510.036	290.453
Pensionsafkastskat			89.752	56.871
Realiseret resultat			599.788	347.323
Principperne for beregning af realiseret resultat er beskrevet i Anvendt regnskabspraksis				
Medlemmernes andel				
Årets tilskrevne bonus			221.080	186.507
Årets ændring i kollektivt bonuspotentiale			94.023	0
Forrentning og risikoforrentning til overskudskapital (efter skat)			27.993	22.146
Overført til/fra skyggekonto for overskudskapital			4.064	-3.821
Anden ændring i overskudskapital			776	326
Fordelt til medlemmer			347.936	205.157
Medlemmers andel af skat			65.686	37.416
Fordelt til medlemmer i alt			413.622	242.573
Egenkapitalens andel				
Forrentning og risikoforrentning til egenkapitalen (efter skat)			133.447	107.701
Årets overførsel til skyggekonto (efter skat)			28.652	-22.405
Fordelt til egenkapital			162.099	85.295
Egenkapitalens andel af skat			24.067	19.455
Resultat før skat			186.166	104.750
Opsparet til senere forrentning af egenkapitalen (skyggekonto)				
Skyggekonto 1. januar			26.941	4.347
Forrentning og risikoforrentning af skyggekonto (efter skat)			1.712	188
Årets overførsel til skyggekonto (efter skat)			-28.652	22.405
Skyggekonto 31. december			0	26.941
Opsparet til senere forrentning af Overskudskapital (Særlige bonushensættelser) (skyggekonto)				
Skyggekonto 1. januar			3.821	0
Forrentning af skyggekonto (efter skat)			243	0
Årets overførsel til/fra skyggekonto (efter skat)			-4.064	3.821
Skyggekonto 31. december			0	3.821

Noter til regnskabet

Note 1: Anvendt regnskabspraksis 2016

Årsrapporten er aflagt efter lov om finansiel virksomhed, Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser samt pensionskassens vedtægter.

Den nyeste bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser og den deri indeholdte diskonteringsrente har nødvendiggjort en regulering af de samlede pensionshensættelser primo 2016. Primoreguleringen er tilsvarende indregnet som en korrektion til egenkapitalen. Sammenligningstal er ikke ændret, da det ikke er praktisk muligt.

Den nye regnskabsbekendtgørelse har følgende effekt på egenkapital og pensionshensættelser:

	mio. kr.
Hensættelser pr. 31. december 2015 (tidligere bekendtgørelse)	
Garanterede ydelser	1.365
Bonuspotentialer på fremtidige medlemsbidrag	2.624
Bonuspotentialer på hvilende pensioner	1.643
Pensionshensættelser	5.632
Hensættelser pr. 1. januar 2016 (ny bekendtgørelse)	
Skønnede ydelser af indbetalte bidrag (BEL)	2.863
Risikomargen (RM)	228
Skønnede ydelser af fremtidig bonus (FDB)	2.539
Pensionshensættelser	5.631
Regulering primo 2016 (fald i hensættelser)	-1
Effekt på egenkapital	
Egenkapital jf. årsrapport 2015	1.940
Regulering primo 2016 (stigning i egenkapital)	1
Egenkapital efter regulering primo 2016	1.941

Finanstilsynet har i november 2016 opdateret benchmark for nuværende dødelighed og forventede forbedringer. Justeringen har følgende virkninger på pensionshensættelserne (opgjort pr.31. oktober 2016):

(Mio. kr.)	MV16	MV15	Forskel	Relativt
BEL	3.353,5	3.295,4	58,1	1,76 %
RM	238,4	239,8	-1,4	-0,61 %
FDB	2.295,1	2.351,3	-56,1	-2,39 %
I alt	5.887,0	5.886,5	0,5	0,01 %

* MV 15 er det nuværende markedsværdigrundlag med FT14-dødeligheden og MV 16 er samme markedsværdigrundlag, men med FT15-dødeligheden.

Den anvendte regnskabspraksis og de regnskabsmæssige skøn er herudover uændret i forhold til tidligere år.

Vi har dog foretaget enkelte reklassifikationer i sammenligningstal og visse formuleringsmæssige tilpasninger uden betydning for resultat, aktiver og egenkapital.

Beløb i resultatopgørelse, balance og noter præsenteres i hele t.kr. Hvert tal afrundes for sig, og der kan derfor forekomme mindre afvigelser mellem de anførte totaler og summen af de underliggende tal.

Generelt om indregning og måling

Vi indregner aktiver i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde koncernen og når vi kan måle aktivets værdi pålideligt.

Vi indregner forpligtelser i balancen, når koncernen som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå koncernen og når vi kan måle forpligtelsens værdi pålideligt.

Ved første indregning måler vi aktiver og forpligtelser til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tager vi hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancen.

I resultatopgørelsen indregner vi indtægter i takt med, at de indtjenes, mens vi indregner omkostninger med de beløb, der vedrører regnskabet.

Regnskabsmæssige skøn og ændringer heri

Opgørelsen af den regnskabsmæssige værdi af visse aktiver og forpligtelser er forbundet med skøn og vurderinger, der påvirker størrelsen af disse aktiver og forpligtelser og dermed resultatet i indeværende og kommende år. De væsentligste skøn og vurderinger vedrører fastsættelse af dagsværdier på ejendomme, opgørelse af dagsværdier på uoterede kapitalandele og afledte finansielle instrumenter samt opgørelse af forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter, herunder særligt fastlæggelse af forudsætninger om invaliditet og dødelighed.

Koncernregnskabet

Koncernregnskabet fremkommer ved sammenlægning (konsolidering) af årsregnskabet for Arkitekternes Pensionskasse, årsregnskabet for de tilknyttede virksomheder Arkitekternes Ejendomsselskab P/S og Komplementarselskabet Arkitekternes Ejendomme ApS, samt pensionskassens andel af årsregnskaberne i de fælles ledede aktiviteter.

Tilknyttede virksomheder

Koncernregnskabet omfatter Arkitekternes Pensionskasse og de virksomheder og investeringsforeninger, hvor pensionskassen har en bestemmende indflydelse på de økonomiske og driftsmæssige beslutninger. Pensionskassen har bestemmende indflydelse, når faktiske rettigheder giver pensionskassen en aktuel evne til at styre de aktiviteter, der påvirker afkastet af den pågældende enhed væsentligt.

Vi har udarbejdet koncernregnskabet ved at sammenlægge poster med ensartet indhold. I forbindelse med denne sammenlægning eliminerer vi koncerninterne mellemværender og aktiebesiddelser, ligesom vi tilbagefører koncerninterne transaktioner.

Kapitalandele i associerede selskaber

Associerede virksomheder er virksomheder, som pensionskassen har en varig tilknytning til, hvori pensionskassen ejer kapitalandele med mellem 7 pct. og 12 pct. af stemmerettig-

hederne og hvor pensionskassen udøver en betydelig, men ikke bestemmende indflydelse.

Fælles ledede aktiviteter

Fælles ledede aktiviteter forekommer i selskaber, hvor pensionskassen i 2016 havde en aftale med selskabernes øvrige ejere i det tidligere Unipension-samarbejde om fælles bestemmende indflydelse på selskabernes aktiviteter.

Fælles ledede aktiviteter bestod indtil 31. december 2016 af pensionskassens andele i Kapitalforeningen Unipension Invest, Unipension PE K/S, Unipension PE II K/S, Unipension Infra K/S og Unipension RE K/S. Fælles ledede aktiviteter konsolideres pro rata i resultatopgørelse og balance.

Koncerninterne transaktioner

De koncerninterne transaktioner omfatter godtgørelser til pensionskassen for administration og udleje af medarbejdere til tilknyttede og fælles ledede virksomheder. Vi har fastsat godtgørelserne på enten omkostningsdækkende basis eller markedsvilkår.

Valuta

Vi omregner transaktioner i fremmed valuta til danske kroner til transaktionsdagens valutakurs. Ved opgørelse af dagsværdien i danske kroner af aktiver og forpligtelser i fremmed valuta sker omregningen til lukkekursen for den pågældende valuta på balancedagen. Pensionskassen anvender de London-baserede GMT 1600-valutakurser som lukkekurser.

Resultatopgørelsen

Medlemsbidrag

Medlemsbidrag omfatter løbende præmier og indskud vedrørende regnskabsåret. Arbejdsmarkedsbidrag og bidragsfrigørelse er fratrukket i posten.

Afkast af investeringsaktiver

Vi indregner alle realiserede og urealiserede gevinster og tab på investeringsaktiver i årets resultat under posten Kursreguleringer. Gevinster og tab måler vi i forhold til værdien i primobalancen eller en efterfølgende kostpris for anskaffelser i året. Valutakursreguleringer indregner vi ligeledes i denne post.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostningerne er opdelt i administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed og administrationsomkostninger (ved pensionsvirksomhed). Administrationsomkostninger ved investeringsvirksomhed er beregnet som direkte investeringsomkostninger tillagt et allokeret beløb fra den øvrige omkostningsmasse, svarende til ressourcetrækket. Samlet dækker Omkostninger til investeringsvirksomhed direkte som indirekte omkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed.

Pensionsafkastskat (PAL)

Den beregnede pensionsafkastskat for indkomståret udgiftsfører/indtægtsfører vi i resultatopgørelsen. Med de gældende skatteregler skal der svares pensionsafkastskat på 15,3 pct. af det skattepligtige afkast, som i hovedtræk svarer til det samlede investeringsafkast, reduceret med omkostninger til formueforvaltning. Den del af afkastet, vi kan henføre til pensionshensættelser opsparet forud for pensionsafkastbeskatningens (tidligere realrenteafgiftens) indførelse 1. januar 1983, er dog friholdt for beskatning.

Pensionsydelse

Pensionsydelse omfatter årets udbetalte pensionsydelse. Egenkapitalens andel af udbetalte pensionsydelse er dog ført direkte under egenkapitalen.

Ændring i pensionshensættelser

Ændring i pensionshensættelser omfatter ændring i pensionshensættelser, ændring i kollektivt bonuspotentiale og årets tilskrevne bonus.

Ændring i Overskudskapital (særlige bonushensættelser)

Ændring i Overskudskapital omfatter årets ændring i overskudskapital (særlige bonushensættelser).

Egenkapitalens investeringsafkast

Egenkapitalens investeringsafkast opgør vi i henhold til de regler om egenkapitalens forrentning, som pensionskassen har anmeldt til Finanstilsynet, jf. afsnittet om fordeling af realiseret resultat. Den del af pensionsafkastskatten, som kan henføres til egenkapitalens investeringsafkast, opføres vi under posten Pensionsafkastskat af egenkapitalens

investeringsafkast. Summen af Egenkapitalens investeringsafkast og Pensionsafkastskat af egenkapitalens investeringsafkast svarer dermed til resultatposten Overført investeringsafkast, det vil sige egenkapitalens investeringsafkast efter pensionsafkastskat.

Fordeling af realiseret resultat

Realiseret resultat opgør vi efter reglerne i Finanstilsynets bekendtgørelse om kontributionsprincippet og den anmeldte overskudsdeling.

Årets realiserede resultat disponerer vi således, at egenkapitalen opnår et afkast, der svarer til årets formueafkast før skat opgjørt som regnskabsnøgletallet Investeringsafkast før pensionsafkastskat med tillæg af en risikoforrentning. Risikoforrentningen beregnes som 0,25 % for betingede tilsagn respektive 0,50 % for ubetingede tilsagn af de retrospektive pensionshensættelser primo året. Den beregnede risikoforrentning fordeles mellem egenkapitalen og overskudskapital (særlige bonushensættelser) efter deres forholdsmæssige størrelse primo året. Det resterende afkast fordeles til medlemmerne, herunder ved henlæggelse til kollektive bonuspotentialer.

Hvis egenkapitalen i et givet år ikke bliver tilskrevet den anmeldte forrentning, kan den manglende forrentning fremføres til efterfølgende år på en såkaldt skyggekonto og blive tilskrevet egenkapitalen, når det bliver muligt. Skyggekontoens primoværdi bliver forrentet med regnskabsnøgletallet Investeringsafkast før pensionsafkastskat. Der bliver ikke tilskrevet risikoforrentning på skyggekontoen. Fra 2016 og frem skal skyggekontoen mindst afvikles med 1/5 pr. år efter en ændring i Finanstilsynets kontributionsbekendtgørelse.

Medlemmernes andel af et negativt realiseret resultat nedbringer først et eventuelt kollektivt bonuspotentiale, indtil dette er opbrugt. Herefter bliver individuelle bonuspotentialer (Risikomargen og Skønnede ydelse af fremtidig bonus) nedbragt for det enkelte medlem med medlemmets forholdsmæssige andel af det negative resultat i det omfang, det kan rummes i medlemmets bonuspotentiale. Et resterende negativt resultat dækkes i forhold til deres

primoværdier af egenkapitalen og overskudskapital (særlige bonushensættelser).

Fordelingen af det realiserede resultat, herunder anvendelse af kollektivt og individuelt bonuspotentiale og genoprettelse af den manglende tilskrivning til egenkapitalen og overskudskapital (særlige bonushensættelser) fra tidligere år (skyggekontoen), fremgår af Egenkapitalopgørelsen.

Balancen

Immaterielle anlægsaktiver

Herunder aktiverer vi it-programmer til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger eller til genindvindingsværdi, når denne er lavere. Vi foretager vurderingen på baggrund af en nedskrivningstest, der er baseret på kapitalværdiberegninger, som er individuelt fastsatte ved anvendelse af forventede betalingsstrømme.

Immaterielle anlægsaktiver afskriver vi lineært over den forventede brugstid, typisk fem til otte år.

Driftsmidler

Driftsmidler, der består af biler, inventar, it-udstyr og indretning af lejede lokaler, som bliver anvendt i pensionskassens drift samt driftsmidler på pensionskassens investerings ejendomme, indregner vi til kostpris og afskriver lineært over den forventede brugstid, typisk tre til fem år.

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme indregner vi ved køb til kostpris, inklusive transaktionsomkostninger. Herefter måler vi ejendommene til dagsværdi med udgangspunkt i afkastmetoden, der er nærmere fastlagt i Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder måler vi til den regnskabsmæssige indre værdi.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Associerede virksomheder indregner vi på anskaffelsestidspunktet til kostpris. Kapitalandelene måler vi efterfølgende

til den regnskabsmæssige indre værdi ifølge det senest foreliggende årsregnskab.

Fælles ledede aktiviteter

Investeringsforeningsbeviser i Kapitalforeningen Unipension Invest og kommanditistanparterne i Unipension PE K/S, Unipension PE II K/S, Unipension Infra K/S og Unipension RE K/S er indregnet til dagsværdi i pensionskassen under Investeringsforeningsandele.

Andre finansielle investeringsaktiver

Køb og salg af andre finansielle investeringsaktiver indregner vi på handelsdagen til dagsværdi.

Børsnoterede investeringsaktiver (kapitalandele og obligationer mv.) måler vi herefter til dagsværdi baseret på senest noterede kurs – lukkekursen – på balancedagen, eller, hvis en sådan ikke foreligger, til en anden offentliggjort kurs, vi antager der svarer bedst hertil. Udlånte obligationer indgår i balancen under Obligationer og er nærmere specificeret i noterne.

Unoterede investeringsaktiver måler vi til dagsværdi med udgangspunkt i de senest foreliggende regnskaber og supplerende oplysninger om sammenlignelige nøgletal, cash flow mv.

Oplysninger om kurser, supplerende oplysninger, stedfundne handler mv., der fremkommer efter regnskabsafslutningen, bliver alene medtaget, hvis de er væsentlige for vurderingen af årsrapporten.

Koncernen anvender afledte finansielle instrumenter, som f.eks. valutaterminsforretninger, aktiefutures og renteswaps som en del af koncernens styring af valuta-, rente og aktierisici. Afledte finansielle instrumenter er karakteriseret ved, at deres værdi afhænger af udviklingen i værdien af et underliggende instrument, indeks e.l. Anvendelsen gør det muligt at øge eller mindske eksponeringen overfor f.eks. markedsrisici.

Unoterede afledte finansielle instrumenter optager vi til dagsværdier, opgjort af eksterne parter. Dagsværdi er som

udgangspunkt fastsat ud fra en relevant markedspris eller alternativt ved at inddrage observerbare, aktuelle markedsdata, som markedsdeltagere må antages at ville tage i betragtning.

Repo-forretninger måler vi ligeledes til dagsværdi og indregner under gæld til kreditinstitutter.

Pensionshensættelser

Pensionshensættelserne udgør pensionsforpligtelser over for medlemmerne. Hensættelserne er opgjort af pensionskassens ansvarshavende aktuar på baggrund af det tekniske grundlag, som er anmeldt til Finanstilsynet.

Vi opgør pensionshensættelserne som nutidsværdien af betalingsstrømme baseret på den aktuelle rentekurve, fastsat af EIOPA, bedst mulige skøn over risikofaktorer (dødelighed, invaliditet, udtræden og overgang til hvilende medlemskab) og administrationsomkostninger.

Pensionshensættelserne opdeles i Skønnede ydelser af fremtidige medlemsbidrag (BEL), Risikomargen (RM) og Skønnede ydelser af fremtidig bonus (FDB). Opdelingen afspejler ikke den hidtidige opdeling af pensionshensættelser og der kan ikke umiddelbart ske sammenligning med denne.

Pensionskassen har én kontributionsgruppe.

Kollektivt bonuspotential

Hensættelse til kollektiv bonus udgør en forpligtelse til at yde bonus ud over de bonusbeløb, som er tilført pensionshensættelserne. Beløbet er ikke fordelt til de enkelte medlemmer.

Fortjenstmargen

Fortjenstmargen er nutidsværdien af den endnu ikke indtjente fortjeneste ud over betaling for egenkapitalens risiko på ordningerne, og som forventes indregnet i resultatopgørelsen i takt med, at der ydes forsikringsdækning og eventuelle andre ydelser under ordningen. Pensionskassen anser fortjenstmargen for at være 0.

Overskudskapital (Særlige bonushensættelser)

Pensionskassen har Overskudskapital (særlige bonushensættelser af type B), der skal forrentes som pensionskassens egenkapital. Overskudskapital indgår i opgørelsen af pensionskassens kapitalgrundlag.

Overskudskapital bliver opbygget af en individuel fastsat andel af det enkelte medlems andel af det realiserede resultat og fem pct. af medlemsbidraget.

Nøgletal

Pensionskassens nøgletal udarbejder vi efter reglerne i Bekendtgørelse om Finansielle Rapporter for Forsikringselskaber og Tværgående Pensionskasser. Visse af nøgletallene beregnes fra 2016 efter ændrede beregningsregler. Vi har ikke tilpasset sammenligningstallene, da det ikke har været praktisk muligt.

Noter til resultatopgørelsen

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Note	Koncernen		Pensionskassen	
	2016	2015	2016	2015
2 Medlemsbidrag				
Ordinære bidrag	338.171	325.095	338.171	325.095
Engangsindskud	24.956	25.860	24.956	25.860
Bidragsfritagelse	-209	-203	-209	-203
Medlemsbidrag, brutto	362.918	350.752	362.918	350.752
Indeholdt arbejdsmarkedsbidrag	-26.273	-25.283	-26.273	-25.283
Medlemsbidrag, i alt	336.646	325.469	336.646	325.469
Ordinære bidrag fordelt efter medlemmernes bopæl:				
Danmark			334.256	320.775
Andre EU-lande			3.632	3.641
Øvrige lande			283	679
I alt			338.171	325.095
Antal medlemmer (inkl. ægtefælle- og børnepensionister ved årets udgang)			9.552	9.196
3 Renteindtægter og udbytter mv.				
Kapitalandele (aktier mv.)	235.480	238.031	27.587	44.477
Obligationer (inkl. indeksregulering)	163.178	160.360	0	0
Øvrige	21	43	0	-2
Renteindtægter og udbytter, i alt	398.679	398.434	27.586	44.475
4 Kursreguleringer				
Investeringsejendomme	2.645	35.112	-460	5.800
Kapitalandele (aktier mv.)	46.684	314.688	-16.529	-19.997
Investeringsforeningsandele	84.724	143.659	718.112	692.662
Obligationer	239.083	-147.255	0	0
Pantesikrede udlån	1.482	-1.678	0	0
Valutaterminskontrakter	-119.260	-345.002	-119.260	-345.002
Rentederivater	-22.442	22.700	-2.730	-12.339
Likvide beholdninger	1.715	5.449	-216	873
Kursreguleringer, i alt	234.631	27.673	578.918	321.997
5 Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed				
Handelsomkostninger og eksternt formueforvaltning	-23.161	-26.217	-1.030	-552
Intern formueforvaltning, jf. note 8	-10.118	-14.537	-9.449	-10.254
Administrationsomkostninger, i alt	-33.279	-40.754	-10.479	-10.806
6 Pensionsafkastskat				
Pensionsafkastskat for året	-90.358	-58.147	-90.358	-58.147
Regulering til pensionsafkastskat i tidligere år	605	1.276	605	1.276
Pensionsafkastskat, i alt	-89.752	-56.871	-89.752	-56.871
7 Udbetalte ydelser				
Alderspensioner	-200.494	-182.441	-200.494	-182.441
Invaldepensioner	-7.983	-5.554	-7.983	-5.554
Ægtefællepensioner	-26.204	-24.269	-26.204	-24.269
Børnepensioner	-2.259	-1.527	-2.259	-1.527
Ratepensioner	-3.068	-2.030	-3.068	-2.030
Løbende ydelser	-240.008	-215.821	-240.008	-215.821
Engangsydelser ved pensionering	-16.484	-18.421	-16.484	-18.421
Engangsydelser ved død	-1.195	-3.224	-1.195	-3.224
Udtrædelsesgodtgørelser	-20.667	-18.687	-20.667	-18.687
Præmie til gruppeforsikring	-7.610	-5.984	-7.610	-5.984
Udbetalte ydelser, i alt	-285.964	-262.139	-285.964	-262.139
Indregnet i resultatopgørelsen, side 19	-240.618	-225.255	-240.618	-225.255
Udlodning fra egenkapitalen, side 22	-45.346	-36.884	-45.346	-36.884
Udbetalte ydelser, i alt	-285.964	-262.139	-285.964	-262.139

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Note	Koncernen		Pensionskassen	
	2016	2015	2016	2015
8 Administrationsomkostninger				
Løn og vederlag mv.:				
Løn mv.	-5.932	-10.062	-5.932	-7.364
Pension	-557	-637	-557	-507
Andre udgifter til social sikring	-87	-70	-87	-59
Lønsumsafgift	-948	-842	-948	-720
Løn og vederlag mv. i alt	-7.523	-11.610	-7.523	-8.650
Øvrige administrationsomkostninger	-12.365	-14.278	-11.756	-13.082
Administrationsomkostninger, brutto	-19.889	-25.888	-19.279	-21.732
Administrationsgodtgørelse fra tilknyttede virksomheder	0	0	60	127
Overført til investeringsomkostninger, jf. note 5	10.118	14.537	9.449	10.254
Administrationsomkostninger, i alt	-9.770	-11.351	-9.770	-11.351
I løn og vederlag mv. indgår:				
Løn og vederlag til Jens Munch Holst (tiltrådt 1/2 2016)	-319	0	-319	0
Løn og vederlag til Cristina Lage	0	-400	0	-400
Hensat fratrædelsesgodtgørelse og løn vedr. Cristina Lage	0	-783	0	-783
Fast løn til andre ansatte, som kan tage risici	-225	-299	-225	-115
Antal personer, som kan tage risici	3	2	3	1
Variabel løn til andre ansatte, som kan tage risici	0	-92	0	0
Antal personer, som kan tage risici	1	1	1	0
Investeringschefen indgår ikke i 2016, da pensionskassens ejerandel af det koncernselskab, hvor investeringschefen er ansat, er solgt i 2016.				
Honorar til bestyrelsens formand, Mette Carstad	-230	-230	-230	-230
Honorar til næstformand, Cecilie Therese Hansen	-160	-160	-160	-160
Honorar til Per Frølund Thomsen	-80	-80	-80	-80
Honorar til Rie Øhlenschläger	-92	-92	-92	-92
Honorar til uafh. medlem, Rikke Francis	-100	-100	-100	-100
Honorar til Ole Bjørn Petersen (indtrådt 14/4 2015)	-80	-57	-80	-57
Honorar til uafh. medlem, Søren Kaare-Andersen (indtrådt 14/4 2015)	-130	-92	-130	-92
Honorar til Niels Olsen (udtrådt 14/4 2015)	0	-38	0	-38
Honorar til Lars Juel Thiis (udtrådt 14/4 2015)	0	-27	0	-27
Læs mere om pensionskassens lønpolitik på adressen: www.arkitektpension.dk/ap/Om-pensionskassen/Hvem-er-vi/Loenpolitik				
Gennemsnitligt antal heltidsansatte	9	8	9	7
Honorar til den valgte revision, Deloitte:				
Lovpligtig revision	-155	-151	-103	-118
Andre erklæringsopgaver	-26	-53	-26	-53
Skatterådgivning	-19	-9	-19	-2
Andre ydelser	-31	-54	-31	-57
Honorar til den valgte revision, Deloitte, i alt	-231	-266	-179	-228

Noter til balancen

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Note	Koncernen		Pensionskassen	
	2016	2015	2016	2015
9 IT-programmer				
Anskaffelsespris 1. januar	7.409	7.349	7.348	7.288
Årets tilgang	0	60	0	60
Årets afgang	-7.409	0	-7.348	0
Anskaffelsespris 31. december	0	7.409	0	7.348
Afskrivninger og nedskrivninger 1. januar	-7.254	-6.940	-7.193	-6.879
Årets afskrivninger og nedskrivninger	182	-314	-76	-314
Tilbageførte afskrivninger ved afgang	7.072	0	7.269	0
Afskrivninger og nedskrivninger 31. december	0	-7.254	0	-7.193
Regnskabsmæssig værdi 31. december, i alt	0	155	0	155
10 Driftsmidler				
Anskaffelsespris 1. januar	3.835	3.835	3.799	3.799
Årets tilgang	0	0	0	0
Årets afgang	-3.811	0	-3.799	0
Anskaffelsespris 31. december	24	3.835	0	3.799
Afskrivninger 1. januar	-3.723	-3.613	-3.706	-3.602
Årets afskrivninger	-146	-110	-146	-103
Tilbageførte afskrivninger ved afgang	3.860	0	3.852	0
Afskrivninger 31. december	-9	-3.723	0	-3.706
Regnskabsmæssig værdi 31. december, i alt	15	112	0	93
11 Investeringsejendomme				
Dagsværdi 1. januar	189.104	211.677	69.104	62.659
Årets tilgang (nyanskaffelser og forbedringer)	55	1.277	0	0
Årets afgang	-69.104	-60.200	-69.104	0
Kursreguleringer	3.445	36.350	0	6.445
Dagsværdi 31. december, i alt	123.500	189.104	0	69.104
Ved beregning af ejendommenes dagsværdi er der i gennemsnit anvendt følgende afkastprocenter:				
Boligejendomme	-	-	-	-
Erhvervs ejendomme	3,1 %	3,7 %	-	4,5 %
Alle ejendomme	3,1 %	3,7 %	-	4,5 %
12 Kapitalandele i tilknyttede virksomheder				
Kostpris 1. januar			60.090	60.090
Kostpris 31. december			60.090	60.090
Værdiregulering 1. januar			123.137	90.688
Udbytte fra tilknyttede virksomheder			-40.000	0
Andel af årets resultat			5.210	32.449
Værdiregulering 31. december			88.347	123.137
Regnskabsmæssig værdi 31. december, i alt			148.437	183.227

Tilknyttede virksomheder udgøres af:
 Arkitekternes Ejendomsselskab P/S, Gentofte
 Komplementarejendomsselskabet Arkitekternes Ejendomme ApS

Ejerandel	Resultat	Egenkapital
100 %	5.195	148.296
100 %	14	141

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Note	Koncernen		Pensionskassen	
	2016	2015	2016	2015
13 Kapitalandele i associerede virksomheder				
Anskaffelsespris 1. januar			5.809	5.836
Køb/salg i året			-5.809	-28
Anskaffelsespris 31. december			0	5.809
Nedskrivning 1. januar			-3	-3
Værdiregulering 1. januar			1	0
Tilbageførsel af nedskrivninger ved afgang			3	0
Nedskrivning 31. december			0	-3
Opskrivning 1. januar			528	412
Årets regulering (andel af resultater)			460	116
Tilbageførsel af opskrivninger ved afgang			-988	0
Opskrivning 31. december			0	528
Regnskabsmæssig værdi 31. december, i alt			0	6.334
Indtægter fra associerede virksomheder				
Årets værdireguleringer, jf. ovenfor			460	116
Indtægter fra associerede virksomheder, i alt			460	116

Følgende associerede virksomheder er indregnet i balancen under Investeringsforeningsandele i pensionskassen:

	Ejerandel	Resultat	Egenkapital
Unipension PE K/S, Gentofte	8 %	599.036	4.425.367
Unipension PE II K/S, Gentofte	7 %	79.459	869.269
Unipension Infra K/S, Gentofte	7 %	373.638	2.790.685
Unipension RE K/S, Gentofte	7 %	361.102	2.726.337
Kapitalforeningen Unipension Invest, København (ejerandel ultimo året, varierer)	7 %	8.273.379	109.400.019

Kommanditselskaberne investerer i unoterede kapitalandele.

Kapitalforeningen Unipension Invest investerer i børsnoterede investeringsaktiver.

Pensionskassen anser ovennævnte virksomheder, indregnet under Investeringsforeningsandele i pensionskassen for fælles ledede, hvorfor de pro-rata konsolideres i koncernregnskabet.

14 Kapitalandele				
Børsnoterede danske kapitalandele	410.816	443.232	0	0
Unoterede danske kapitalandele	110.800	105.845	4.932	4.010
Børsnoterede udenlandske kapitalandele	2.182.681	2.185.122	0	0
Unoterede udenlandske kapitalandele	876.516	693.545	120.090	131.581
Investeringsforeningsandele med kapitalandele	201.882	269.648	3.854.235	3.571.591
Dagsværdi, i alt	3.782.696	3.697.540	3.979.257	3.707.183
På arkitektpension.dk/investeringsaktiver findes en fortegnelse over samtlige pensionskassens kapitalandele.				
15 Obligationer				
Danske obligationer	3.467.914	2.825.931	0	0
Udenlandske obligationer	1.715.800	1.704.812	0	0
Investeringsforeningsandele med obligationer	0	0	4.420.649	4.004.405
Dagsværdi, i alt	5.183.714	4.530.744	4.420.649	4.004.405

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Note	Koncernen		Pensionskassen	
	2016	2015	2016	2015
16 Afledte finansielle instrumenter				
Valutakontrakter: terminer/options (udløber i 2017)	42.641	95.068	40.307	89.777
Aktiekontrakter: futures/options/warrants m.fl	6.723	156.271	0	0
Kreditkontrakter: credit default swaps	2.120	1.763	0	0
Rentekontrakter: (SWAPs, Swaptioner)	6.152	4.881	0	0
Afledte finansielle instrumenter, i alt	57.636	257.983	40.307	89.777
17 Overskudskapital (Særlige bonushensættelser)				
Overskudskapital 1. januar	407.570	388.920	407.570	388.920
Bidrag, jf. note 18	16.765	16.217	16.765	16.217
Pensionsydelse	-16.008	-14.822	-16.008	-14.822
Andel af omkostningsresultat	-657	-636	-657	-636
Andel af risikoresultat	1.174	103	1.174	103
GruppEForsikringspræmie	-498	-536	-498	-536
Forrentning, jf. Egenkapitalopgørelse	27.993	22.146	27.993	22.146
Overført fra skyggekonto jf. Egenkapitalopgørelse	4.064	-3.821	4.064	-3.821
Ændring i overskudskapital, i alt	32.833	18.650	32.833	18.650
Overskudskapital (Særlige bonushensættelser) 31. december, i alt	440.403	407.570	440.403	407.570
18 Pensionshensættelser (1.000 kr.)				
Specification af pensionshensættelser:				
Pensionshensættelser 1. januar	5.632.445	5.314.605	5.632.445	5.314.605
Værdiregulering 1. januar	-1.350	0	-1.350	0
Pensionshensættelser 1. januar	5.631.094	5.314.605	5.631.094	5.314.605
Fortjenstmargen primo	0	0	0	0
Kollektivt bonuspotentiale primo	0	0	0	0
Akkumuleret værdiregulering 1. januar	-23.979	-28.231	-23.979	-28.231
Retrospektive hensættelser 1. januar	5.607.115	5.286.374	5.607.115	5.286.374
Medlemsbidrag	336.646	325.469	336.646	325.469
Rentetilskrivning (grundlagsrente og rentebonus)	202.953	223.685	202.953	223.685
Pensionsydelse	-217.390	-204.449	-217.390	-204.449
Omkostningstillæg efter tilskr. af omkostningsbonus	-9.027	-8.644	-9.027	-8.644
Risikotab efter tilskrivning af risikobonus	19.515	8.182	19.515	8.182
GruppEForsikringspræmie	-6.840	-7.284	-6.840	-7.284
Overført til Overskudskapital (særlige bonushensættelser)	-16.765	-16.217	-16.765	-16.217
Retrospektive hensættelser 31. december	5.916.205	5.607.115	5.916.205	5.607.115
Akkumuleret værdiregulering 31. december	22.507	25.329	22.507	25.329
Pensionshensættelser, ultimo	5.938.713	5.632.445	5.938.713	5.632.445
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	94.023	0	94.023	0
Fortjenstmargen ultimo	0	0	0	0
Pensionshensættelser, 31. december, i alt	6.032.736	5.632.445	6.032.736	5.632.445

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Note	Koncernen		Pensionskassen	
	2016	2015	2016	2015
Nøgletal vedrørende pensionspensættelser:				
Bonusgrad	1,6 %	0,0 %	1,6 %	0,0 %
Omkostningsresultat i 1.000 kr	-743	-2.707	-743	-2.707
Omkostningsresultat i pct.	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Risikoresultat i 1.000 kr.	-19.913	-4.188	-19.913	-4.188
Risikoresultat i pct.	-0,3 %	-0,1 %	-0,3 %	-0,1 %
Forrentning af medlemsmidler inkl. Overskudskapital	5,0 %	4,7 %	5,0 %	4,7 %
Pensionspensættelser opdelt på grundlagsrente*				
Ubetingede garantier (grundlagsrente 1,5 % - 4,25 %)	82.417	85.034	82.417	85.034
Betingede garantier (grundlagsrente 0 %)	5.856.296	5.547.411	5.856.296	5.547.411
Pensionspensættelser, opdelt efter grundlagsrente, i alt	5.938.713	5.632.445	5.938.713	5.632.445
* Pensionskassen har én kontributionsgruppe, men opdeler pensættelserne i henhold til garantiernes karakter.				
Ændring i pensionspensættelser jf. resultatopgørelsen				
Pensionspensættelser	307.618	316.216	307.618	316.216
Kollektivt bonuspotentiale	94.023	0	94.023	0
Ændring i pensionspensættelser jf. resultatopgørelse	401.642	316.216	401.642	316.216
19 Gæld til kreditinstitutter				
Gæld ifb. med aftaler om genkøb af obligationer (repoforretninger)	1.406.048	1.063.042	0	0
Gæld til kreditinstitutter, i alt	1.406.048	1.063.042	0	0
20 Afledte finansielle instrumenter				
Valutakontrakter: terminer/options (udløber i 2017)	64.849	94.901	61.987	93.962
Aktiekontrakter: futures/options/warrants m.fl	10.155	7.177	0	0
Kreditkontrakter: credit default swaps	2.190	2.981	0	0
Rentekontrakter: (SWAPs, Swaptioner)	7.768	13.867	0	0
Afledte finansielle instrumenter, i alt	84.963	118.926	61.987	93.962

21 Nærtstående parter

Pensionskassen har transaktioner med tilknyttede, associerede og fælles-ledede virksomheder. Transaktionerne indgås på omkostningsdækkende basis.

Pensionskassen har nedenstående transaktioner af væsentligt omfang (mere end 25 t.kr.) med nærtstående parter:

Arkitekternes Ejendomsselskab P/S, Gentofte, salg af administrative ydelser, 0,1 mio. kr.

MP Investment Management A/S, salg af varer og tjenesteydelser, 0,5 mio. kr.

Unipension I/S under likvidation, køb af varer og tjenesteydelser, 5,6 mio. kr.

Unipension I/S under likvidation, salg af varer og tjenesteydelser, 0,1 mio. kr.

(Alle beløb i 1.000 kr.)

Note	2016	2015
22 Sikkerhedsstillelser og eventualforpligtelser (pensionskassen)		
Følgende aktiver til bogført værdi er optaget i registret efter § 167 i lov om finansiel virksomhed:		
Kapitalandele og investeringsforeningsandele med kapitalandele	2.706.704	3.697.540
Investeringsforeningsandele	201.882	260.704
Obligationer og investeringsforeningsandele med obligationer	3.456.809	2.410.025
Likvider	66.252	31.267
Tilgodehavende renter	0	11.263
Registrerede aktiver, i alt	6.431.647	6.410.799

Pensionskassen og pensionskassens tilknyttede virksomhed er frivilligt momsregistreret på en enkelt ejendom. Der hviler en almindelig momsreguleringsforpligtelse på denne ejendom.

Pensionskassen har stillet obligationer til sikkerhed for afvikling af såkaldte repo-forretninger, som udløber i 2017, til en værdi af 1.406 mio. kr. I 2015 var beløbet 1.063 mio. kr.

Pensionskassen har givet tilsagn om deltagelse i investering i noterede kapitalandele med 1.165 mio. kr. I 2015 var beløbet 1.217 mio. kr.

	Markedsværdi Ultimo	Markedsværdi Primo	Afkast før skat
23 Specifikation af aktiver og deres afkast til markedsværdi i 2016 (mio. kr.)			
Grunde og Bygninger	0	78	-10,7 %
Noterede kapitalandele	3.086	2.906	6,3%
Unoterede kapitalandele	731	602	13,3%
Kapitalandele, i alt	3.817	3.508	7,5%
Stats- og realkreditobligationer	2.631	2.391	8,5%
Indeksobligationer	0	0	0,0%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	1.790	1.611	14,8%
Udlån m.v.	0	0	0,0%
Obligationer og udlån, i alt	4.420	4.002	10,9%
Dattervirksomheder	344	381	9,5%
Øvrige investeringsaktiver	8	45	

Afkast før skat er beregnet tidsvægtet på daglig basis. Afkast er opgjort inklusiv investeringsomkostninger.

Afkastskemaet er udarbejdet som foreskrevet i Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse. Kategoriseringen af aktiverne svarer ikke helt til den, der er anvendt i balancen. Påløbne, ikke-forfaldne renter er medregnet under det rentebærende aktiv, mens investeringsforeninger medregnes under den aktivkategori, som investeringsforeningen investerer i.

Note**24 Følsomhedsoplysninger**

	Påvirkning af egenkapitalen (mio. kr.)
Rentestigning på 0,7 % til 1,0 %	-64 til -91
Rentefald på 0,7 % til 1,0 %	202 til 289
Aktiekursfald på 12 %	-110
Ejendomsprisfald på 8 %	-3
Valutarisiko (VaR 99 %)	-12
Tab på modparter 8 %	-47

25 Risikoplysninger

I beretningen er der redegjort for pensionskassens politikker og mål for styringen af finansielle risici, og der henvises derfor til beretningen, side 8.

26 Nøgletal og femårsoversigt

I beretningen gengives nøgletal og femårsoversigten, og der henvises derfor til beretningen, side 5.

Note

27 Bestyrelsens og direktionens øvrige ledeshverv

Navn og stamdata	Uddannelse og ansættelse	Anciennitet i bestyrelsen	Valgperiode/ udpegning	Medlem af AP	Andre tillids- og ledeshverv
Mette Carstad, 55 år, medlemsvalgt, formand	Arkitekt, MAA, ejendomschef i Rudersdal Kommune	17 år	Juni 2016 til april 2019	Ja	Formand for bestyrelsen i Arkitekternes Ejendomsselskab P/S. Bestyrelsesformand i BSB Lyngby-Taarbæk og medlem af repræsentantskabet i Forbundet Arkitekter og Designere.
Cecilie Therese Hansen, 50 år, medlemsvalgt, næstformand	Arkitekt, MAA, kreativ leder hos Arkitema	8 år	April 2015 til april 2018	Ja	Næstformand for bestyrelsen i Arkitekternes Ejendomsselskab P/S, medlem af revisionsudvalget i Arkitekternes Pensionskasse.
Rikke Francis, 50 år, udpeget af Forbundet Arkitekter og Designere	Cand.act., ansvarshavende aktuar i Industriens Pension	3 år	Genudpeget januar 2017	Nej	Medlem af bestyrelsen i Arkitekternes Ejendomsselskab P/S samt medlem af revisionsudvalget i Arkitekternes Pensionskasse. Næstformand i Den Danske Aktuarforening.
Søren Kaare-Andersen, 58 år, medlemsvalgt	Uafhængigt regnskabs- og revisionssagkyndigt medlem, cand. polit., direktør for Bikubenfonden og Kollegiefonden Bikuben	1½ år	April 2015 til april 2018	Nej	Formand for AP's revisionsudvalg, medlem af bestyrelsen i Arkitekternes Ejendomsselskab P/S, medlem af bestyrelsen i Volt A/S, Fonden for Socialt Ansvar, formand for den rådgivende komite Nasdaq OMX Cph, Chairman Bikuben Foundation New York Inc. og næstformand i Enkotec A/S og Fonden Roskilde Festival. Medlem af bestyrelsen for Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrslæger. Formand for PJD's revisionsudvalg.
Ole Bjørn Petersen, 63 år, medlemsvalgt	Arkitekt (cand.arch.), projektleder i Herlev Kommune	1½ år	April 2015 til april 2017	Ja	Medlem af bestyrelsen i Arkitekternes Ejendomsselskab P/S.
Per Frølund Thomsen, 62 år, udpeget af Arkitektforeningen	Ejer af Frølund Consult	2 ½ år	Udpeget maj 2014	Ja	Medlem af bestyrelsen i Arkitekternes Ejendomsselskab P/S.
Rie Øhlenschläger, 67 år, medlemsvalgt	Arkitekt, MAA, indehaver af AplusB	3½ år	Juni 2016 til april 2019	Ja	Medlem af bestyrelsen i Arkitekternes Ejendomsselskab P/S, bestyrelsesmedlem i Det Økologiske Råd, medlem af NRG1's repræsentantskab, medlem af Arkitektforeningens bestyrelse og medlem af ledelsen af Arkitektforeningen Østjylland samt medlem af Teknologirådets repræsentantskab.

Navn og stamdata	Andre tillids- og ledelseshverv
Hasse Jørgensen, direktør, 54 år	Adm. direktør i Sampension KP Livsforsikring A/S Adm. direktør i Sampension Administrations- selskab A/S. Næstformand for bestyrelsen i Forsikring & Pension. Medlem af bestyrelsen i Refshaleøen Holding A/S (inkl. et datterselskab) Medlem af bestyrelsen i Finansforeningen Fra 1. januar 2017: Adm. direktør i Pensionskassen for Jordbrugsakademikere & Dyrlæger. Medlem af bestyrelsen i Komplementarselskabet Arkitekternes Ejendomme ApS. Medlem af bestyrelsen i Komplementarselskabet Sorte Hest ApS.

